

На ванредној седници Скупштине Удружења за заштиту ћирилице српског језика „ЋИРИЛИЦА“ која је одржана у петак 26. септембра 2008. почев од 11 сати у Матици српској (Матице српске 1) у Новом Саду обављена је јавна расправа чланова „ЋИРИЛИЦЕ“ о Члану 26. Нацрта статута АП Војводине (службени језици и писма) и донета следећа

ОДЛУКА

Упућује се Координационом телу посланичких група у Скупштини АП Војводине „ЗА ЕВРОПСКУ ВОЈВОДИНУ“, „МАЂАРСКА КОАЛИЦИЈА“, „СПС – ПУПС – ПВРЕР И ЛИГА СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА ВОЈВОДИНЕ – „ЗАЈЕДНО ЗА ВОЈВОДИНУ“ следећи

„ПРЕДЛОГ

Уколико се не прихватити Одлука Удружења „ЋИРИЛИЦА“ дел. број _____ од 26.09.2008. године за измену Члана 26. Нацрта статута АП Војводине, предлажемо да се из наведеног члана брише став 2 који гласи: „Примена латиничког писма српског језика уредиће се покрајинском скупштинском одлуком“ јер је супротан Члану 10. ставу 1. Устава Републике Србије.“

Задужује се Извршни одбор „ЋИРИЛИЦЕ“ да ову Одлуку заједно с Образложењем као прилогом проследи наведеном Координационом телу и Скупштини АП Војводине.

Дел.број:

Нови Сад, 26. септембра 2008. године

Потпредседница Скупштине „ЋИРИЛИЦЕ“

Јасмина Пивнички с. р.

Председник Извршног одбора

Драгољуб Збиљић, с. р.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Пределажемо да се из Нацрта статута АП Војводине брише Члан 26. став 2. из следећих разлога:

Уставно-правни основ

Члан 26. став 2. Нацрта статута АП Војводине супротан је Члану 10. ставу 1. Устава Републике Србије који гласи „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо“ и којим је предвиђена непосредна примена службене употребе српског језика и ћириличног писма. У Уставу се не предвиђа уређивање овог питања законом нити подзаконским актом.

Ненадлежност

Службена употреба српског језика и ћириличног писма спроводиће се непосредном применом, како је утврђено у Члану 10. ставу 1. Устава а службена употреба других језика и писама уређује се законом који ће донети Скупштина Републике Србије јединствено за целу територију државе. Члан 183. Устава Србије утврдио је надлежности покрајина и није предвидео да оне регулишу службену употребу језика и писма, већ да се оне само „старају о остваривању људских и мањинских права, у складу са зајоном» који јединствено за целу државу доноси Скупштина Србије.

Историјско државно-правни разлог (уважен је у Члану 10. ставу 1. Устава Србије који у службеној употреби предвиђа српски језик и ћирилично писмо)

Од појаве писмености у Срба у средњем веку и у српским државама Немањића државни (службени) језик је био српски и ћирилично писмо у ортографској форми тог времена.

У неким периодима петовековне турске окупације српских земаља као друго званично писмо поред турског коришћена је и српска ћирилица.

У Хабсбуршкој монархији на подручјима где су живели Срби њима су тадашње власти као етничкој мањинској заједници у неким периодима дозвољавале службену употребу српског језика и ћирилице.

У периоду постојања Војводства Србије и Тамишког Баната (18.11.1849-1860) као аутономне јединице у Хабсбуршкој монархији на њеној територији у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо. Та аутономна јединица је обухватала данашњу Бачку и Банат, и мање делове Срема и Источне Славоније.

Од 1804. године, тј. од времена Карађорђевог устанка па све до стварања Југославије 1918. у Кнежевини, касније Краљевини Србији државни (службени) језик је српски и ћирилично писмо.

Исто тако и у Књажевини, касније Краљевини Црној Гори све време државни (службени) језик је српски и ћирилично писмо.

Од 1918. до 1941. у Краљевини Југославији службени језик је српско-хрватско-словеначки. То није био језик састављен од три различита језика већ је идентичан језик сваког од та три народа. У пракси словеначки језик је био у службеној употреби само у Дравској бановини. У осталим бановинама Краљевине Југославије све власти, сва надлештва, све државне установе, сва јавноправна тела и њихове установе примењивале су «српско-хрватски-словеначки» језик тако што су за српски језик употребљавале ћирилично а за хрватски латиничко писмо. Материју службене употребе језика устав је регулисао искључиво и непосредно. Према законодавству о чиновницима приликом полагања државног стручног испита државни службеници су морали показати да добро владају државним језиком (Правила П. Бр. 46562 од 30. септембра 1931. – за ресор Министарства просвете).

У Краљевини Југославији само када су установљаване повластице у корист каквог другог (мањинског) језика, то је регулисано законом. То је урађено озакоњењем једног међународног уговора, односно Привременим законом од 10. маја 1920. о Уговору између главних сила савезничких и удружених и Државе Срба, Хрвата и Словенаца потписаном у Сен-Жермен-ан-Леу 10. септембра 1919.

Значи од настанка првих српских држава у средњем веку и касније у кнежевинама и краљевинама Србији и Црној Гори до 1918. у државној/службеној употреби једино су српски језик и ћирилично писмо. Потом у Краљевини СХС и Југославији све до 1941. за службени српски језик такође се употребљава само ћирилица.

Исто тако од средњег века па до 1941. године друге државе у којима су Срби живели као мањина ако су им давале право на коришћење свог језика као службеног, као писмо су наводили ћирилицу.

У Српској православној цркви од почетка њене аутокефалности 1219. године па до данас у службеној употреби је увек и једино српски језик и ћирилично писмо.

После 1945. године у периоду комунистичке диктатуре у савезним уставима (ДФРЈ, ФНРЈ, СФРЈ и СРЈ) утврђивана је равноправност језика народа Југославије и њихових писама а свака република је у свом законодавству регулисала службену употребу језика и писма. Но веома је интересантан ток промене службене употребе језика и писма српског народа.

Први устави федерације и република (Збирка закона ФНРЈ бр. 22, Београд 1948) регулисали су службену употребу српског језика и писма на следећи начин.

Устав ФНРЈ (донет 31. јануара 1946) не регулише службену употребу писама народа федерације, већ то препушта регулативи републичких устава. Тај Устав у Члану 13. утврђује да националне мањине «уживају право и заштиту свог културног развика и слободне употребе свог језика» и ова правна формулација је пренета у уставе свих шест република.

Устав Народне Републике Србије (донет 17. јануара 1947) као службени језик утврђује српски и ћирилично писмо. На основу тог Устава донет је Статут АП Војводине и у њему је за српски језик узета само ћирилица а у Статуту Аутономне Косовско-метохијске области утврђено је «српски и шиптарски језик равноправно се употребљава у свим државним службама».

У Уставу НР Црне Горе (донет 22. новембра 1946) као службени језик утврђен је српски а коришћено је само ћирилично писмо.

У уставима НР Хрватске (донет 18. јануара 1947) и НР Босне и Херцеговине утврђено је да је у службеној употреби хрватски или српски језик а за српски језик коришћено је ћирилично писмо.

Значи и у првим деценијама комунистичке власти за службени српски језик такође се употребљава само ћирилица.

У правном систему Хрватске користи се термин «хрватски или српски», с тим да је за

хрватски коришћена латиница, а ћирилица је сматрана српским писмом. Исто тако је и у правном систему Босне и Херцеговине.

После распада СФРЈ 1992. године у правним системима Хрватске и Босне и Херцеговине уз службену употребу српског језика везује се само ћирилично писмо.

По Уставима из 1990. и 1992. године у Црној Гори је у употреби српски језик ијекавског изговора а равноправно је ћирилично и латиничко писмо.

После издвајања из СР Југославије Црна Гора у свом уставу утврђује као службени језик нови «црногорски језик» с равноправношћу ћирилице и латинице а за службени српски језик везује ћирилицу.

Значи, нама суседне државе, бивше републике СФРЈ, после њеног распада у својим правним системима када су Србима давале право на коришћење свог језика као службеног за њега су везивали само ћирилицу.

Изузимајући прве године комунистичке диктатуре у правном систему Србије службеност «српскохрватског језика» с два писма ћириличким и латиничким постојала је све до новог Устава Србије из 2006.

Државни разлог (уважен је у Члану 10. ставу 1. Устава Србије који у службеној употреби предвиђа српски језик и ћирилично писмо):

Службени језик и писмо су један од елемената суверенитета и интегритета сваке државе.

Правни системи држава, бивших република савезне државе Југославије, као службени језик Срба препознају српски језик и за њега везују „ћирилично писмо“ а ни у једном случају некако „латиничко писмо српског језика“. Исто тако у суседним државама Мађарској и Румунији законодавство одувек препознаје српски језик и ћирилично писмо као језик српске етничке мањине.

Чланом 26. ставом 2. Нацрта статута АП Војводине који гласи „Примена латиничког писма српског језика уредиће се покрајинском скупштинском одлуком“ врши се сепарација државне администрације тако да би они државни службеници северно од плавог Дунава, у АП Војводини „интегрисаној у европски систем региона“ у службеној употреби користили „латиничко писмо српског језика“ а Дунав би био „жута линија“ која их раздваја од државних службеника на осталој територији Србије (неинтегрисаној у Европу) који би користили српски језик и ћирилично писмо.

Оцена правника секретаријата за прописе АП Војводине да је Нацрт статута АП Војводине па и Члан 26. став 2. у сагласности с Уставом Србије не може имати већу правну снагу од оцене Уставног суда Србије која ће, сигурни смо, бити сасвим супротна.

Политичка воља владајуће коалиције у АП Војводини за сепарацију државних службеника у решавању питања службене употребе српског језика и писма не може бити јача од Члана 10. става 1. Устава Србије донетог на референдуму спроведеном по најстрожим стандардима уставног права.

На основу Устава Србије законодавна и извршна власт имају обавезу да штите суверенитет и интегритет државе па и у делу службене употребе српског језика и ћириличног писма на својој територији и, с друге стране, да у међународним односима обезбеде Србима у другим државама употребу српског језика и ћириличног писма у складу с међународним правом.

Ако то право не могу Србима да обезбеде, како ће онда обезбедити да Покрајина Косово и Метохија остане саставни део територије Србије и у оквиру њеног уставног

система.

У време славног Војводства Србије и Тамишког Баната које је обухватало и територију данашње Бачке и Баната у службеној употреби је био српски језик и ћирилично писмо а данас су Срби чланови владајуће коалиције у АП Војводини потписали Нацрт Статута АП Војводине у коме захтевају службену употребу хрватске (Гајеве) латинице.

Одлуком се задужују Извршни одбор „ЋИРИЛИЦЕ“ и Одбор за службену и јавну употребу српске ћирилице да спроведу све потребне активности ради реализације ове Одлуке и о томе Скупштини „ЋИРИЛИЦЕ“ поднесу извештај на редовној годишњој седници.

Ово образложење подноси Одбор за службену и јавну употребу српске ћирилице.

Потпредседница Скупштине „ЋИРИЛИЦЕ“

Јасмина Пивнички, с. р.

Председник Извршног одбора

Драгољуб Збиљић, с. р.

